

Motion till riksdagen 2013/14: MJ304

av **Bodil Ceballos m.fl. (MP)**

Blybarnen i Chile

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att verka för ett globalt regelverk med strikt skadeståndsansvar även för gamla miljöförmyndelser.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att prioritera stöd till svenska exportföretag så att de agerar på ett sätt som inte står i strid med de mänskliga rättigheterna, sociala rättigheter (inklusive rätten till hälsa) eller som orsakar skador i miljön eller för klimatet.¹

¹ Yrkande 2 hänvisat till NU.

Fel! Okänt namn på

Motivering

Frågan om de så kallade blybarnen i Arica i Chile som drabbats av det giftiga avfall som Boliden på 80-talet ville göra sig av med på ett som de nog ansåg vara ett billigt och enkelt sätt är nu åter på tapeten. Giftskandalen har förekommit både i motioner, frågor och interpellationer vid flera tillfällen här i riksdagen. En dokumentärfilm om blybarnen visades också för några år sedan.

I en fråga ställd till handelsministern om svenska företags ansvar för gamla miljöförsyndelser (skriftlig fråga 2008/09:1155) svarade ministern att den svenska regeringen känner djup oro inför de hälsoproblem som drabbat befolkningen i Arica i norra Chile och menade att alla berörda parter har ett gemensamt intresse av att lösa den uppkomna situationen på ett så konstruktivt sätt som möjligt. Hon menade också att i de fall ett juridiskt ansvar inte kan utkrävas torde det åligga de inblandade att i konstruktiv anda söka lösa problemen, samt att Sverige alltid är redo att föra dialog och samarbeta med andra stater, företag och organisationer i miljöfrågor.

Vid det tillfället talades det om att stämma både företaget Boliden och Sverige som stat till FN och OECD.

Bakgrunden till exporten av det farliga avfallet är att det i början av 80-talet var nya hårdare miljölagar på gång, inte bara i Sverige utan även på andra håll i världen. Därför torde företaget haft bråttom att göra sig av med det giftiga avfallet av arsenik och tungmetaller från Rönnskärsverken. De som skulle ta hand om Bolidens gifter i Chile fick aldrig veta hur farligt det var. Med skottkärror och spadar öste de in slammet i en förbränningsugn. Tusentals människors hälsa har drabbats och värst utsatta är barnen.

Vi har i Sveriges riksdag vid flera tillfällen diskuterat företagets ansvar för både miljö, mänskliga rättigheter samt sociala rättigheter med inriktning på framtida fall som detta i syfte att de inte ska kunna upprepas. Svar på frågor om vad som händer med gamla försyndelser är svårare att hantera även om de är nödvändiga. Därför är det bra att verkligheten nu kommit ikapp Boliden och att en stämning har lämnats in till Skellefteå tingsrätt.

Den advokatgrupp som företräder de 707 Aricabor som stämt Boliden menar att företaget bröt mot Koncessionsnämndens beslut när det giftiga avfallet från Rönnskärsverken exporterades till Chile genom att undanhålla information i den samrådsgrupp som bildats tillsammans med tillsynsmyndigheterna, att företaget medvetet inte berättade om exporten till Chile och att exporten bröt mot det tillstånd Boliden hade. Advokaterna får medhåll av Naturvårdsverket. Boliden hävdar däremot att exporten följde lagar och regler och att myndigheterna i både Sverige och Chile hade full insyn.

Boliden har varit inblandad i ett antal skandaler. Mest känd förutom Arica torde den stora katastrofen i Coto Doña Ana i Spanien vara. Boliden klarade sig där undan ansvar genom att lägga skulden på underleverantörer och spanska myndigheter. I Arica har man försökt göra samma sak. Bolagets goodwill är inte på topp och blir inte bättre när vi kan läsa att företaget till och

Fel! Okänt namn på

med ville ta hutlöst bra betalt för att hjälpa Aricas borgmästare att röja upp efter giftskandalen.

En rättslig prövning i Sverige kan ta flera år innan den är slutförd. Under tiden fortsätter giften att sprida sjukdom och död hos människorna som bor på platsen där gifthögen dumpades. Det är tusentals människor som redan är skadade och fler blir det.

Handelsministern brukar säga att hon är stolt över hur de svenska bolagen arbetar i andra länder. Och i svaret till min tidigare fråga uttrycker ministern att det torde ligga i de inblandades intresse att lösa frågan i konstruktiv anda. Boliden skulle kunna välja att vara konstruktiv och bidra till de svenska företagens fortsatta goda rykte genom att istället för att försöka undkomma ansvar genom att utnyttja varenda lucka som finns i lagar och regler faktiskt bestämma sig för att betala skadestånd till de människor som drabbats förutom att sanera området för att undvika att fler drabbas.

Den situation vi i dag ser i Arica visar på behovet att skapa ett globalt regelverk med strikt skadeståndsansvar även för gamla miljöförsyndelser.

Exportfrämjande

En prioriterad svensk verksamhet är enligt budgeten svensk handel och exportfrämjande. Handelsministern reser ofta tillsammans med representanter för det svenska näringslivet. En prioriterad uppgift för Utrikesdepartementet och andra berörda myndigheter är enligt Miljöpartiet att ge stöd till svenska exportföretag med kunskap att agera på ett sätt som inte står i strid med de mänskliga rättigheterna, sociala rättigheter (inkl. rätten till hälsa) eller som orsakar skador i miljön, eller för klimatet. Vi vill att regeringen prioriterar sådant stöd i handelsfrämjande verksamheter.

Stockholm den 30 september 2013

Bodil Ceballos (MP)

Peter Rådberg (MP)

Mehmet Kaplan (MP)

Mats Pertoft (MP)

Valter Mutz (MP)

Magnus Ehrencrona (MP)